

ИЗЛИЗА ОТ 1900 ГОДИНА

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ОФИЦИАЛНО ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА – БЪЛГАРСКА ПАТРИАРШИЯ

ГОДИНА СХVІІІ, БРОЙ 20

СОФИЯ, 16-31 ОКТОМВРИ 2017 г.

ЦЕНА 0,70 лв.

e-mail: sinizdat@gmail.com, synodalpress.bg@gmail.com

www.synodalpress.blogspot.bg

Теология

За ценността от намирането на св. мощи

стр. 4-5

И рече старецът

Струйки от светоотеческата мъдрост

стр. 5

Гласът на св. отци

Св. Нектарий Егински

Образи на пороците на ума

стр. 6

Антропология

Личният кръст и неговата трисъставност

стр. 7

Духовни поучения

За познаването на волята Божия

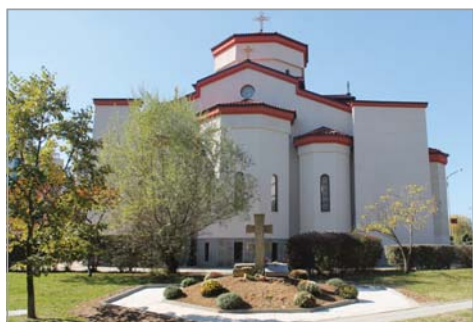
стр. 3

ХРОНИКА

България

Сугубият празник под знака на Честния Кръст Господен

Снимка: Весела Иванова

На 15 октомври Негово Светейшество Българският патриарх и Софийски митрополит Неофит навърши 72 години от своето рождение. Личният празник на първоиерарха на Българската църква съвпадна с неделния ден на Четвърта неделя след Неделя подир Въздвижение, когато светата Църква празнува паметта на Отците от Седмия вселенски събор. Но най-големият подарък, който дълбоко възрадва патриаршеското сърце, бе новият храм „Въздвижение на Честния и животворящ Кръст Господен“. След 20-годишно строителство в този ден храмът тържествено бе осветен и отвори за първи път вратите си за боголюбивия народ.

Под знака на Честния Кръст, символ на нашето спасение, църковното изпълнение от митрополити, епископи, свещеници, официални представители

на правителството и на общинските власти и множество миряни заедно отпразвиха благодарност и молитви към Бога за придобития нов храм и за здраве и успех на кириарха на Българската църква.

И ако през 1878 г. нашите деди въздигнали високо светия Кръст на възвишението в столичния квартал „Лозенец“, в знак на признателността си към Бога за възвърнатия след вековете на робството свобода, то сега, с построяването на храма, мястото се превърна в свещена земя за постоянно словословене и благодарност към Бога, от страна на всички, които живеят и работят в града на Божията Премъдрост.

Съгласно църковния ред, сугубият празник започна на 14 октомври с архиерейска вечеря. Тя бе предостоявана от Негово Преосвещенство Велички еп. Сионий, игумен на Тро-

янския манастир и бивш дългогодишен ректор на Софийската духовна семинария „Св. Йоан Рилски“.

През годините на своето служение като ръководител на духовната школа, която се намира в непосредствена близост до новоосветения храм, той ежегодно организираше празнични литийни шествия в района, в деня на Въздвижението на Кръста Господен. С многобройните си възпитаници, построени в изряден ред, той свидетелстваше пред софийнци, че Църквата не е забравила онези, които са отдели живота си за народната свобода, и винаги напомняше за благодарността към Бога, която не трябва да забравяме.

Затова и вечерното богослужение бе особено тържествено и благолепно, за радост на многобройния богомолен народ. Донесената от Величкия епископ Сионий частица от св. Кръст Господен, поставена в специално изработен кръстообразен проскинитарий, усилваше духовното настроение на присъстващите.

Според църковното установление бе отслужен водосвет, с който се осветяват всички утвари и предмети в храма, и така завърши първата част от чинопоследованието за освещаване на нов храм.

На стр. 2

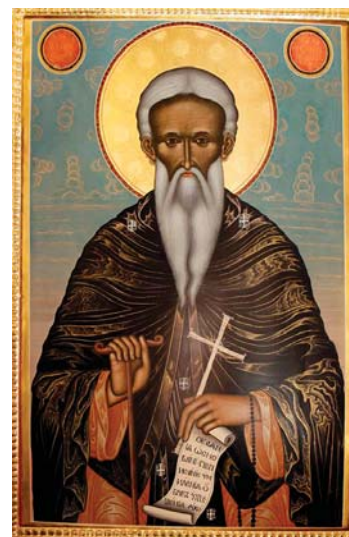
Отчовден в Рилската св. обител

Празникът Пренасяне св. мощи на преподобния наш отец Йоан Рилски Чудотворец

Рилският манастир почете празника на своя ктитор и покровител на целия български народ – преп. Йоан Рилски Чудотворец с тържествени богослужения.

На 18 октомври в 20,30 ч. бе дадено началото на всенощното бдение, което продължи до малките часове на следващия ден.

От архиерейския трон службата прегостояваше най-младият от гостуващите архиереи – Мелнишки еп. Герасим, гл. секретар на Св. Синод. Молштвено участие взеха: митрополитът на гр. Клуж (Румъния) Андрей, митрополитът на гр. Сигирокатро Макарий от Гръцката православна църква, игуменът на обителта Агрианополски еп. Евлогий, Главинишки еп. Йоан, архимандрит Порфирий – игумен на манастира на Вселенската патриаршия „Св. Йоан Претеча“, гр. Верия, Гърция, който бе съпроводжан от членове на братство, архимандрит Рафаил – ефимерий и духовник на манастира „Св. Благовещение“ край ру-

мънския град Алба Юлия, както и сестринството на обителта, йеромонах Григорий – представител на светогорския манастир „Григориу“, епархийският викарий на Слобозийска епархия в Румъния архимандрит Рафаил, архиерейският наместник на гр. Кълъраш, Румъния – протоиерей Илия Еужен, протосингелът на Клужката митрополия архимандрит Симеон, игуменът на Суковския манастир в Сърбия йеромонах Серафим с братя от обителта, сестринствата на Врачешкия и на Ресиволевския манастир, свещеници от различни епархии в страната.

На клиросите песнопенията по традиция изпълниха два хора. На дясната певница ля голяма група псалти под ръководството на г-н Андрей Касабов, а на лявата – протопсалтите Григорий и Петър Папаемануил, заедно със свои ученици-псалти от градовете Солун и Драма в Гърция. Със старателното си и строено изпълнение певците допринесоха

На стр. 3

ХРОНИКА

България

АРХИЕРЕЙСКИ СЛОВА

Сугубият празник...

В празничния 15 октомври по време на утрешната бе извършен пълният чин на освещаването от Негово Високопреосвещенство Пловдивски митрополит Николай, в съслужение с неговите викарни епископи – Знеполски Арсений, Белоградчишки Поликарп и Константиийски Яков. В богослужението участие взеха и Адрианополският епископ Евлогий – игумен на Рилската св. обител, Великият епископ Сионий, софийският протосингел архимандрит Василий и много столични свещенослужители.

Първата св. Литургия в новоосветения храм бе възглавена от Негово Светейшество Софийският митрополит и Българският патриарх Неофит, който бе посрещнат в храма с тържествен камбанен звън.

С него край св. Трапеза застанаха Техни Високопреосвещенства Ловчански митрополит Гавриил, Пловдивски митрополит Николай, Западно- и Средноевропейски митрополит Антоний и Варненски и Великопреславски митрополит Йоан. В съслужение с тях бяха и Техни Преосвещенства епископите: Мелнишки Герасим – главен секретар на Св. Синод на БПЦ-БП, Адрианополски Евлогий, Велики Сионий, Знеполски Арсений, Белоградчишки Поликарп и Константиийски Яков, архимандрит Василий – протосингел на Софийската св. митрополия, архимандрит Филип – представител на Руския патриарх у нас, архимандрит Пахомий – игумен на Дивотинския манастир и ректор на СДС, ставр. ик. Нелуц Опря – представител на Румънския патриарх у нас, ставр. ик. Ангел Ангелов – духовен надзорник на Софийска епархия, ставр. ик. Василий Сарян – председател на новия храм, много свещеници от столични и пловдивски храмове, софийският митрополитски протодиякон Иван Петков, както и дяконите Деян Коруноски, Костадин Тренев и Атанас Забаданов.

Молитвено участие в богослужението взеха и Техни Високопреосвещенства митрополитите Великотърновски Григорий, Доростолски Амвросий, Русенски Наум и Старозагорски Киприан. Сред официалните гости и молитвени участници в св. Литургия бяха кметът на София г-жа Йорданка Фандъкова, проф. д-р

Снимка: Митрополит Митос

Снимка: Румоно Чакалов

Александър Омарчевски – декан на Богословския факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, множество държавни служители, както и главните ктитори на новия храм – семейство Ветко и Маринела Арабаджиеви.

Църковните песнопения на вечернята и на утрешната изпълни сборна група столични певци, ръководени от г-н Любомир Игнатов, а литургийните бяха поверени на професионалния хор при храм „Св. св. Кирил и Методий“, с диригент Боряна Найденова.

След св. Литургия беше отслужен молебен по случай 72-рия рожден ден на Предстоятеля на Българската православна църква – патриарх Неофит.

От името на Св. Синод приветствено слово към светейшия рожденник произнесе Варненският и Великопреславски митрополит Йоан. „Нека благодат и човеколюбив Бог Ви дава още дълги и благословени години на патриаршеското Ви служение, та направляван от Вас, корабът на светата ни Православна църква непоклатимо да продължава движението си през бурите и сти-

хиите на този свят, а всички ние, които се подвизаваме в православната си вяра, неотклонно да Ви следваме в пътя на добродетелите и християнската истина“, се пожелава в словото (публикуваме цялото слово).

Протосингелът на Софийска митрополия, архимандрит Василий, поздрави от името на свещенослужителите, църковнослужителите и миряните кириарха на епархията, като в своето слово той подчерта: „Този ден се усугубява със своята тържественост, защото днес честваме и рождения ден на Негово Светейшество Софийският митрополит и Българският патриарх Неофит – ангела на родната ни Църква, чрез чиято молитва и мъдро ръководство ние вървим по спасителния път на Христовата вяра. Радост изпълва сърцата ни, като отправяме прошение към Бога за неговото дълголетие и здраве. И какъв прекрасен подарък в този ден, когато народът Христов изпълва новия храм, прекланя се пред светия Кръст Христов и отдава любовта си на своя духовен отец, като тържествува в неговия личен празник.“

Приветствени адреси бяха прочетени и от името на президента на Република България Румен Радев и на министър-председателя Бойко Борисов.

„В този ден благодарността ни е още по-голяма, тъй като в престолния ни град се освети нов храм, затуптява сърцето на нов Божий дом, полага се началото на нова и благословена енория в богословната Софийска епархия. [...] Да благослови Бог, шото положеното днес начало на същинския богослужбен и молитвен живот на този нов Божий дом да принесе обилен плод. Да благоволи Господ, храмът, който се посвещава на Въздвижението на Честния и животворящ Кръст Господен, да се превърне в желано и търсено място за събиране на християните от този квартал и от целия ни град, които да идват в него за благословение и утеха, в дни на веселие и скръб, всякога търсейки тук Божията благодат и радостта от богообщението“ – каза Негово Светейшество в своето слово-отговор.

Той благодари на високопреосвещените митрополити Пловдивски Николай, Варненски и Великопреславски Йоан и Врачански Григорий, които в битността си на протосингели и викарни епископи на Софийския митрополит „не пожалиха сили и старания за възвръщането на новоосветения храм в лоното на Софийска епархия“, на преосвещения Великият епископ Сионий, който повече от десетилетие ръководеше Софийската духовна семинария и под чието архипастирски грижи отците, които ще свеценоедействат в този нов храм, са израснали като духовници.

„Църквата Христова пребивава в пълнота само там, където всички заедно – клир и миряни, под водителството на Светия Дух да вървим по спасителния път към възкръсналия Господ Исус Христос“ – пожела накрая патриарх Неофит и подари на новия храм сребърно напрестолно разпятие с вградена в него частица от св. животворящ Кръст Господен.

Вярващите имаха възможност лично да честитят рождения ден на Негово Светейшество, като получиха от него благословение и картички с Честния Кръст Господен.

Весела ИГНАТОВА

Приветствено СЛОВО

към Негово Светейшество патриарх Неофит по повод рождения му ден

Ваше Светейшество,

Със синовна любов, дълбоко уважение и признателност се обръщаме към Вас, като топло Ви приветстваме и поздравяваме по случай рождения Ви ден – лично от наше име и от името на събратята архиереи, митрополитите от Св. Синод на Православната ни църква, и всесърдечно Ви пожелаваме, както в този светъл ден, така и във всичките дни от Вашия живот и първосветителското Ви служение сред нас да се радвате на крепко здраве и бодър дух, на любовта, уважението и доверието на събратята ни, на всечестния клир и монашеството, и на благочестивия Божий народ на светлата ни Църква във Вашето нелеко, но богоблагословено и благодатно патриаршеско служение.

Радостни сме, че във Ваше лице Бог ни е дарил с изярдено пастирначалник: мъдър, всеотдаен и ревностен в делото на служението си, благ и справедлив в управлението на поверения Ви свише Божий виноград. На плещите Ви тежи високата чест, но и огромната отговорност да водите и вярно да направлявате кораба на Православната ни църква през стихийите на духовно обръканото време, в което живеем – време на сериозни изпитания за вярата и за църковното съзнание, когато светът около нас все повече се отдалечава от непреходните истини на Христовото евангелие и търси своето избавление от духовната безизходница, в която е попаднал, противейки се на благата Божия воля и на божествените домостроителен план за спасението на човешкия род и на цялото творение.

Вие тоете твърдо на своя пост, вярно следвайки заветите на Господа и на всички наши отци и предшественици, като с богоподражателна любов и дълготърпение отстоявате вярата в Христа Исуса и с благост сочите на всички единствено верния път към нашето небесно отечество, достолепно облечен в „шлема на спасението и духовния меч, който е Божието слово“ (Еф. 6:17).

Такъв Ви помним и Ви познаваме още като ректор на нашата висша богословска школа – Духовната академия „Св. Климент Охридски“, възстановена по Ваше време като факултет на Софийския университет, когато с неподражаема пастирска обич, грижа, благост и търпение напътствахте посветилите се на църковното богословие Ваши студенти, възпитавйки в тях дух на неспоресторна любов към Бога, на боготърсачество и искрен стремеж към Божията свята истина и вечната правда, съдържаща се в Неговите свети и спасителни заповеди.

Такъв Ви познавахме и по-късно – като Главен секретар и говорител на Св. Синод в смутното и мезежно време на разкола, когато с благост, но и с необходимата твърдост, неизменно отстоявахте каноничния ред в Христовата Църква, заедно с богозаповяданото й единство, и се трудехте ревностно и неуморно за преодолването на това най-сериозно изпитание пред родната ни Църква в нейната най-нова история.

Такъв винаги ще Ви запомним и като епархийски архиерей от Бога и от Неговия народ избран митрополит на Русенската епархия.

Затова и не бе учудващо обстоятелството, че подир блажената кончина на обичайни от всички Негово Светейшество Българския патриарх и Софийски митрополит Максим, Божията и народната воля избра тъкмо Вас – да оглавите свещеночастието на светлата ни Църква; че именно Вам се падна Божият жребий да продължите на два пъти прекъсваната, но справедливо възстановена в ново време линия на достойните български патриарси от Средновековието и до днес.

На стр. 3

Духовни поучения

Архимандрит Методий ЖЕРЕВ

ЗА ПОЗНАВАНЕТО НА ВОЛЯТА БОЖИЯ

От стр. 2

Ваше Светейшество,

В светлия и празничен ден на Вашето рождение, ден, в който имаме и радостта от освещаването на още един храм и свят Божии дом в управляваната от Вас Софийска епархия, Ви уверяме, че в патриаршеското си служение Вие не сте сам, тъй като в лицето на нашите събратя, досточтимите архиереи – членове на Св. Синод, Вие имате и всякога ще имате искрено верни съработници и съслужители, готови всякога да допрат рамо до Вашето и да споделят с Вас Вашите тежести и отговорности по управлението на Православната ни църква. Безспорен и достоен за подчертаване факт е и това, че и като наш патриарх Вие продължавате да се радвате на искрената любов и уважение на всесветния клир, на монашеството и на целия Божии народ във Вашата епархия и в цялата ни свята Църква – любов и уважение, които безспорно сте заслужили, и които всеки ден от патриаршеското Ви служение продължавате да печелите с благостта и увереността, с които ни водите по тесния път към Господа и Неговото спасение.

Нека благият и човеколюбив Бог Ви дарува още дълги и благословени години на патриаршеското Ви служение, та направляван от Вас, корабът на светата ни Православна църква непоклатимо да продължава движението си през бурите и стихии на този свят, а всички ние, които се подвизаваме в православната си вяра, неотклонно да Ви следваме в пътя на добродетелите и християнската истина. Нека всемилостивият Бог бди над Вас, над Вашето служение и над цялата ни Църква, която е единственият истински крепител и гарант за бъдещето на благочестивия ни народ – за неговото духовно здраве и просперитет през годините и столетията.

Бог на мира и любовта, Комуто Вие вярно и ревностно служите и продължавате да служите през целия си живот, благодатта на Светия Дух и общението на светците да бъдат с Вас и с Православната ни Църква вовеки! На многая лета, Светейши владико!

От името на Св. Синод словото бе произнесено от Варненския и Великопреславски митрополит ИОАН на 15 октомври 2017 г. в храм „Въздвижение на Честния кръст“, София.

Тъй беше вече втората половина на ноември, а дните бяха все още слънчеви и топли, макар и съвсем кратки. Нощно време ставаше студено и сумрин имаше слана. Слънцето изгряваше иззад Църнтя късно към обяд, но за кратките слеобедни часове успяваше да затопли пещерата и цялата приказна околност. Есенната красота вече си отиваше, дърветата постепенно се оголваха и се готвеха за зимен сън. Отец Йоан използваше кратките дни за усилено четене. Той реши да прочете от край го краи „Отечника“, „Наставленията“ на св. Ефрем Сирин, „Беседите“ на светите отшелници и подвижници Антоний, Макарий, Исаак Сириец, Йоан Касиан и други, за да научи някои нови неща за своето положение на човек напълно уединен.

Интересуваше го на първо място въпросът: „За познаването на волята Божия“. Той знаеше, че основно ръководство за познаване и изпълнение волята Божия както за миряни, така и за монаси, е Свещеното Писание, в което са дадени Божиите заповеди. Щом знаеш заповедите и ги изпълняваш, ти вършиш волята Божия. Но има случаи, когато не е ясно как трябва да постъпи един човек, за да изпълни, или за да не наруши волята Божия. В такъв случай един вярващ мирянин ще

попита своя духовен отец, своя свещеник. А монахът? Ако един монах живее в обществено, той е поставен под послушанието на изумена или на определен му старец, духовен ръководител и наставник. За него волята Божия ще бъде да попита стареца си и да изпълни поръчението му. Но кога да попита един отшелник, който няма никого, освен Бога? Вдълбочавайки се в аскетическите писания, отец Йоан намери лесен отговор: когато един монах се е отдал на пълно уединение, той е направил това от любов към Бога и с пълно упование, че Бог ще бъде с него. Това означава постоянна молитвена връзка на отшелника с Бога и постоянно получаване на вътрешно благодатно ръководство от Бога. Възприел отшелнически подвиг не само по собствено желание, но и по послушание на своя духовен ръководител йеромонах Борис, отец Йоан беше встъпил в подвиг с пълна вяра и трогателно упование. Следователно, сега не оставаше друго, освен да продължи да се подвизава, без да отслабва в упованието, че Бог е с него. И той си спомни за единствения свършен образец на послушание към волята Божия и на упование: Исус, Който беше Бог, равен на Небесния Отец, но Който остана всичко и стана най-смирнен човек, и Който ка-

то такъв показа послушание „дори до смърт, и то смърт кръстна“ (Фил. 2:8).

От тази проверка отец Йоан стана още по-непоколебим в упованието си. Той вече бе имал десетки случаи на невидимо, но реално благодатно ръководство. Всеки път, когато то бе се обръщало с горещата молитва към Бога да му бъде открито как да постъпи, той не бе посрамван. Той знаеше, че светият му ангел винаги е до него. Уверен беше също така, че и двамата му ръководители от небесния свят, съименниците му Йоан Кръстител и Йоан Богослов никога няма да го оставят без своята помощ. Дръзваше да има върховна увереност в истинността на Христовите думи: „Ще го възлюбя и ще му се явя сам“ (Йоан. 14:21) и в това, че тези думи се отнасят и до него.

И така, той беше непоколебим в упованието си на Божията помощ и знаеше, че тя ще му бъде давана всякога в подходящия момент. Също, много добре съзнаваше, че няма човек, когото Бог да не изпита, и че най-големи изпитания се изпращат на ония, които имат пълна любов към Бога и пълно самоотречение от своята воля. Знаейки това, той очакваше всеки миг изкушението, бидейки готов да се въоръжи с молитва и търпение, с вяра и упование.

Досега Бог му беше изпращал изпитания чрез човеци – неговите безразсъдни гва врага – Драгни и Жельо, които на няколко пъти изсипаха жалката си злорада върху него. Едно голямо изпитание му беше изпратено и в лицето на суровия княз Симеон, който повече от двадесет години го държа в постоянно напрежение, търсейки да го хване в някаква грешка по службата му, но не можа. Но сега преподобният му беше много благодарен, защото поради него се научи на търпение и на постоянно упование Богу. Затова и в своята благодарност о. Йоан усърдно се молеше за неговата душа, която така си и отиде без покаяние.

Ще дойдат ли пак хора да го изкушават, или може би вече идеше ред да бъде изкушен от самите бесове? Той се зае да прочете в „Отечника“ учението на преп. Антоний Велики за начините, по които бесовете изкушават монасите. Паралелно с това, сравняваше казаното от преп. Антоний с казаното от другите подвижници, които също бяха минали опитно през всички видове дяволски козни и ги бяха описали като ръководство за всички бъдещи подвижници.

Из книгата „Преподобни Йоан Рилски“, Синодално издателство, 2012 г.

ХРОНИКА

България

Отчовден в Рилската св. обител

От стр. 1

за дълбокото молитвено настроение у богомолния народ в храма и така продължителното бдение премина неусетно за всички.

След литията бе благословено и раздадено петохлебие. Шестопсалмието прочете изумният еп. Евлогий. На канона всеки един от изпълнителите храма поклонили се помозан от еп. Герасим с елей от кандилото на светеца за здраве и спасение.

На празника, 19 октомври, посрещането на архиереите за св. Литургия бе насрочено за 9 ч. Първенството бе отстъпено на Негово Високопреосвещенство Клужки митрополит Андрей. Съслужиха му митрополитът на Сидирокастро Макарий, епископите Евлогий, Герасим и Йоан, както и свещенослужителите гости от чужбина, част от братството на Рилския манастир и свещенослужител от цяла България.

Празникът бе почетен също и от г-н Валери Симеонов – зам. министър-председател по икономическата

и демографската политика. В знак на уважение гост и домакин си размениха по една икона с образа на преп. Йоан.

Голямо бе числото на вярващите, които пристъпиха към св. Причастие. Поучително слово за празника произнесе митрополит Андрей.

След края на св. Литургия около храма бе извършено литийно шествие в спомен на

пренасянето мощите на Преподобния от Рила в гр. Средец – събитие, което отбелязваме на т. нар. Отчовден.

По традиция на този всенароден празник столични свещеници служат в храма, намиращ се при гроба на св. Йоан. Тази година тържествената св. Литургия там бе извършена от седем отци, водени от ставр. ик. Мина Минчев, при участието с молитва и песнопение на многобройни поклонници от София. Еucharистийната радост обля със своята благодат всички празнуващи.

Рилска свята обител

ДОКУМЕНТИ

Кандидатури за ръкоположения на свещенослужители

Светият Синод на БПЦ, след като разгледа постъпилите кандидатски преписки за ръкоположения на енорийски свещеници и свещеномонаси, на основание чл. 134 и във връзка с чл. 132 от Устава на Българската православна църква реши да бъдат публикувани имената на следните кандидати:

Софийска епархия: Стоян Димитров Иванов от гр. София; Трайче Попов от гр. София; Марио Петров Михов от гр. Перник – за дякон и свещеник.

Великотърновска епархия: Ивайло Стефанов Кушев от гр. Велико Търново – за дякон и свещеник.

Плевенска епархия: Момчил Венциславов Риджалски от гр. Луковит – за дякон и свещеник.

Пловдивска епархия – Николай Василев Ангелчов от гр. Пазарджик – за дякон и свещеник.

Русенска епархия: Красимир Маринов Цонев от гр. Русе; Йордан Илиев Тонков от гр. Тутракан – за дякон и свещеник.

ТЕОЛОГИЯ

За ценността от намирането на свети мощи

*„И то, след това
ще излезе от Моя Дух
върху всяка плът,
и ще пророкува
синовете ви и
дъщерите ви;
старците ви ще
сгънуват сънщица,
молците ви ще
виждат видения“*

(Йовл. 2:28)

времена станали паметни. За тях се съставили служби и в тези дни започнали да се отслужават празнични богослужения, като всички християни били изпълнени с „онази радост, която е имала блажена Елена, когато намерила Честния Кръст“ (из *Светото татинство Брак*, Требиш, с. 116). Със същата почит и с тържествено богослужено честване се ознаменува и **пренасянето на мощите** на светиите от мястото на намирането им до онова място, на което самите те показвали, че искат мощите им да пребивават постоянно. Така например за *Намиране честните мощи на св. Личи в Египция*, отбелязано от Православната църква на **22 февруари**, е записано в житийното възмемзание за този ден: „Светите мощи били пренесени със слава в църквата, а безбройно множество хора със свещи и псалмопения съпровождали шестостот“ (Жития на светиите, м. февруари, с. 525).

Друг подобен празник е *Пренасяне мощите на св. Николай в Бари*, отбелязвано на **9 май**. В житията на светиите за месец май, за това събитие пише: „Светите мощи заминали от Мира в единадесетия ден на април, а пристигнали в Бари в деветия ден на месец май, неделя вечерта, и още в понеделник сутринта излезли 47 болни мъже и жени, страдали от различни недъзи... Като видяли прелестите му чудеса, гражданите (на Бари – б.м.) се превизпълини с голяма радост и сърадния голяма и прекрасна църква на името на светиелта и чудотворецата Николай, и сковали за мощите позлатени сребрени ковчези... Поставили мощите на светелта в сребърната рака, а след това епископите и вельможите ги пренесли в новата голяма църква и я положили в огъра...“ (Жития на светиите, м. май, с. 247).

По Божие доуцеление намирането на мощите на някои светици се предхождало от множество видения, като самите светици се явявали на едни на живо, на други –

на сън. Тук обаче е нужно сериозно да обърнем внимание на факта, че относно разните видения Бог предупреждава каква тежка участ очаква всеки, който чрез такива съблзавяния ближния си (срв. Мат. 18:6). Защото често пъти бащата на лъжата и неговите слуги съблзавяват навините и невежите чрез различни видения, оплитайки ги в своите съмиротности мрежи. Но когато Сам Бог говори, както и Неговите чада – светиите Му, то те нитога не са и не могат да бъдат съблзавянети, защото Бог е Истината и Животът. Сутринта двамата споделили виденията си и „всички се спуснаха към ги гроба, взеха нетленните мощи и ги положише на почетно място“. Същата нощ се явила и на една благоговейна жена на име Евфимия със същото нареждане. Сутринта двамата споделили виденията си и „всички се спуснаха към ги гроба, взеха нетленните мощи и ги положише на почетно място“. Същата нощ се явила и на една благоговейна жена на име Евфимия със същото нареждане. Сутринта двамата споделили виденията си и „всички се спуснаха към ги гроба, взеха нетленните мощи и ги положише на почетно място“.

По подобен начин, но в средата на ХХ в., били намрени светите мощи на Митилниските мъченици – Рафаил, Николай и Ирина. Близко петстотин години те престояли скрити под земята, докато в края на 50-те и началото на 60-те години на ХХ в. светиите започнали да се явяват на „малки и големи, образовани и неграмотни, вярващи и неверващи. Дори и на благоговещни православни християни, живеещи далеч в чужбина“ (В. Рали, *Светионо църство*, СИ, 2013 г.). Това довело не само до намирането на мощите, но се разкрила цялата история на никому неизвестно до този момент светици, както и чудната, но мъченическа история на двата средновековни манастира, съществували над с. Терми между IX и XV в.

Навистина, както пише богословът П. М. Спирхос: „Църквата не може да приеме, и то с право, провъзгласяването на лица за светици единствено по доказателствата от сънщици и видения. За тях, както се знае, има еднаква вероятност и да не произхождат от Бога, а да са примка на лукавия или

гашото се тяло. Когато започнали да копаят гроб, те открили нетленните мощи на св. Параскева, „но понеже бяха неопитни, пренебрегнаха станалото като незначителна работа и захвърлиха там зловонния труп следно с нетленното тяло, и го занасяха с пръст“. Тогава светицата се явила на един благоговейен и христолобив човек на име Георги в сънно видение и му казала: „Скоро вземете моите мощи и ги положете на почетно място“. Същата нощ се явила и на една благоговейна жена на име Евфимия със същото нареждане. Сутринта двамата споделили виденията си и „всички се спуснаха към ги гроба, взеха нетленните мощи и ги положише на почетно място“.

По подобен начин, но в средата на ХХ в., били намрени светите мощи на Митилниските мъченици – Рафаил, Николай и Ирина. Близко петстотин години те престояли скрити под земята, докато в края на 50-те и началото на 60-те години на ХХ в. светиите започнали да се явяват на „малки и големи, образовани и неграмотни, вярващи и неверващи. Дори и на благоговещни православни християни, живеещи далеч в чужбина“ (В. Рали, *Светионо църство*, СИ, 2013 г.). Това довело не само до намирането на мощите, но се разкрила цялата история на никому неизвестно до този момент светици, както и чудната, но мъченическа история на двата средновековни манастира, съществували над с. Терми между IX и XV в.

Навистина, както пише богословът П. М. Спирхос: „Църквата не може да приеме, и то с право, провъзгласяването на лица за светици единствено по доказателствата от сънщици и видения. За тях, както се знае, има еднаква вероятност и да не произхождат от Бога, а да са примка на лукавия или

на лукави хора, които се възползват от лековерие и простодушието на добронамерените души“ (Предисловие към *Сподено църство*, СИ, 2013 г.). Същото в пълен степен се отнася и за обявяването на намрени телени останки за свети мощи. В случия обаче с намирането на мощите на св. Рафаил, Николай и Ирина не става дума за измамно въображение, лековерие на простички хора, религиозно-народно творчество или подмяна на фактите. Защото хората, на които се явявали светиите не били случайни, а били православни християни с „постоянен молитвен живот и често откриване на скритите помисли пред духовник в изповед...“ (А. Христова, пак там). Така всичко, което преживявали наскоро и разкривали наяве пред своя изповедник или съответното откровение и съновидение, имащ редовен църковен живот, нямало как да се заблуди в тях и да остане сам и изгубен в смъртната сибя на сънщица.

Не е без значение и това, че „цялата история на явяванията на тримата светици от Терми“ била възприета а най-голяма духовна трезвост от известния иконописец и църковен писател Фотис Кондоглу. Познат на православните християни в Гърция „като силно и разумно богобоязлив“ човек, който „не било никак лесно да бъде убеден в нещо съмиротнично“.

Ф. Кондоглу прозрял великото Божие чудо, извършено за нас чрез явяването на света на такава дивна троица светици, и не само наричавал първата икона на тези светици, но оставил и великолуден разказ за всички „светени разкрития и находки“ в Терми, в книгата си „Велико знамение“.

С боговъзбуждени слова прославил св. Рафаил, Николай и Ирина и най-добрият възпризват православен химнограф – светогорският старец Герасим Микраяна

Св. мощи на св. прлчница Анастасия Римлянка, съхранявани в манастира „Григорит“ св. Гора – Атон. Църквата почита палметта и на 29 октомври

нит. В Акатиста към тях той ги възпява така: св. Рафаил – „Укрит в Терми през много години в земята, Рафаиле богоносни, по чудесен начин се откри на вярващите, със силата на славни видения и знамения, удивлявайки всички с чудеса...“ (Песен 6); св. Николай – „Като извървя богомъдро пътя на мъченичеството, остана скрит под земята много години, Николае блаженни, в Терми, и наскоро се откри по чуден начин...“ (Песен 7); тримата заедно – „Като светици, запалени на о. Лесбос, наскоро се открихте на света, с отблесците на вашите чудеса...“ (Песен 11).

Св. Иоан Дамаскин пише в „Точно изложение на православната вяра“ относно почитането на светиите: „Владиката Христос ни дари мощите на светиите като спасителни извори, от които многообразно се изливат благодеяния и блика мирот от благоухание. И нека никога не се съмнява в това! Защото шом като по Божия воля в пустинята бликнала вода от здравата и вярата скала (вж. Изх. 17:6), когато Бог пожела то ва, а също и за жадния Самсон – и от магарешка челост (вж. Съди. 15:18-19), то нима е невероятно, че от мъченическите мощи изобилно изтича благоуханно миро?“

Нека никога не се съмнява и нека никога не изпитва Божийте мисли и пътища (срв. Ис. 55:8). Да, св. ап. Иов Богослов ни съветва: „Възлюбени, не на всеки дух вярвайте, а изпитвайте духовете, дали са от Бога...“ (1 Йоан. 4:1). И всеки благоумен православен християнин знае с какво внимание трябва да се отнася към съмиротнично. Но не бива да забравяме, че пак Бог е Този, Който дава на човека съня (срв. Бит. 2:21) и има вяла над него. Затова Му се и молим: „Дай, Господи, и на мене, недостойния Твоя раб, Твое спасение, което съм на египто; просвети ума ми със светлината на Твое спасение Евангелие, душата – с любовта към Твоя кръст, сърцето – с чистотата на Твое то слово, тялото ми – с Твоите спасителни страдания, мисълта ми опази с Твое то смъртне и мегдиги навреме да Те спавословя. Защото си преносавен с безначалния Твоя Отец и Преспетия Дух во веки! Амин!“ (из Молитва на св. Антонию).

Ике е Бог в Своите светици!

Ик. Еми ПАРАЛИНГОВ

И рече старецът...

Струйки от светоотеческата мъдрост

ИСТИНА

Монах – казвал един от възрастните отци – означава уста истинна, мяло свято и сърце чисто.

Лъжата е характерна черта на дребния човек, казвал друг отец. А истината – на преродения чрез Кръвта на Спасителя Христос. Същият този отец опрелял истината като корен на всяко добро гело, а лъжката като смърт.

Отшелникът авба Исаяя дава следния почен съвет: Не придобивай навика да обсъждаш неща, които не си видял със собствените си очи, така, сякаш си ги видял. Не потвърждавай с уверено стещата, за които само си чул. Свѣќици езикът ти да казва винаги истината. Лъжата често се поражда от желанието да се харесаме на другите и отгалеява от душата страха Божий.

Устама на смиренномърия винаги казва истината, пише авба Марк Поговник. Който проповядва на истината, заема мястото на раба, уदारил плесницата на Господ.

Откакто станах монах, казвал авба Ануф, устата ми не е произнесла лъжлива слово.

Тези три неща изисква Бог от Всеки човек, получи свето Кръщенение: правна вяра в душата, истина на езика и благоумност на мялото.

УЧИТЕЛСТВАНИЕ

За да може човек да учиелствата, трябва самият той да е душевно здрав и безстрашен, казва авба Пимен. Не е нужно и да изераждава чуждия гом, разрушвайки своя. Този, който учи другите без сам да прилага нищо от преподаваното – казва същият отец, – прилича на извор, който тече и мие около себе си, но без дава, а на дърво с липца, но безплодно.

Авба Иперихий казвал: Истински мъдр е този, който преподава не с думи, а с дела.

Друг мъдр отец опрелята човека, който преподава сам с думи, но без дела, а на дърво с липца, но безплодно.

Един от великите отци пустинници казвал на друг еронд, негов съсед, който често приемя посетители и ги поучава: – Внимавай, брате, защото макар светлинките да осветява много хора, той обикновено извара устата си.

Преподобна Теодора дава следния мъдр съвет на духовните отци-наставници: – Предстоителят наставник трябва прегу съчетоа да отгаче от себе си напълно сребролюбие, гордостта и усамота. Да не се повлчиа от ласкателствата. Да не го заслепяват похвалите. С трепението си да прозрива гаче нева. Да не се отслабва с велькодушие, търпиелост, сърченост и братолобие. Но най-вече и прегу всичко останало – да придобие дълбоко смирение.

ДОБРА СРЕЩА

Който влезе в парфюмерия – казвал един старец, – дори и да не си купил парфюм, излиза цялът умирен. Същото се случва и на този, който среща свети хора. Поема в себе си духовния аромат на добротелността им.

Трима старци имали обичая да ходят веднъж годишно в планината на авба Антонию, за да се учат от великия отшелник. Двама от тях му задавали множество въпроси за подвизаването на душата и мялото. Така те давали побод на Светеца да отпраща реката от божествена премъдрост, която го изпълава. А третият винаги седял и слушал мълчаливо.

Един ден преподаваният го попитал: – Толокво години ме посещаваш, брате, и ни веднъж не ми зададе въпрос. Нищо ли не исках да научиш? – Спиха ми, че те ледам, авба. Само това дори ме и научило на много – отвърнал с уважение старецът.

Авба Пафнутий се подвизавал в една отгачелена пещера на дванадесет мили от скита на отцие. Имал обаче навика да посещава скита два

пъти месечно, за да се обаодотелстват от мялното учение. То се отгачелствало дълбоко в паметта му и впоследствие той споделял на своите ученици думите, които старците му казвали най-често: – Където и да се намиращ, чадо, не сравнявай себе си с другите, за да имаш покой в душата. Иначе те зальва дяволът да си мислиш, че си по-добър от другите.

Един пустинник някога постил в прогъжение на седемдесет седмици и умолявал Бог да му разкрие смъсла на някакъв цитат от Писанието, който не можел да разбере. Но тъй като Бог не му го разкрил, един ден си казал: „Защо да се моря и да чакам напразно, а да не цага до съседния старец? Може би той ще знае!“

Тяко се запътих натам, Бог му изпрати Ангел и му разкри онова, което търсил.

– Защо толкова време не цагае? – попитал го старецът. – За да се смърши и да потърсиш съвет от друг – отговори Ангелът.

Отшъл една вечер забързан в колабата на авба Иоан Колов един негов съсед попитал, за да го полупа тема. Прави на вратата, двамата аскетично започнали разговор на духовна тема и взело, че се смълчало, без да успеят как е минала нощта.

Един млад монах попитал старец, казва е по-добре да направи – да посещава отцие, за да се учи, или да си почива в килията.

– Посещенията при отцие са дребен обичай при монасите – отвърнал старецът.

ИЗУЧАВАНЕТО НА СВ. ПИСАНИЕ

Видях веднъж дявола да гечне пред вратата на килията на моя ученик – разказваше един прозорлив старец. – Хвърлих мозага един полег, да видя какво праби ози вътре. Отворил през себе си СВ. Писание, той беше потънал в чегене. Шом приключи и затвори книгата, спусна се вътре дяволът, за да го изкуши.

Светлите писатели на Стария и Новия Завет по възхнобението на Светия Дух са съставили книшете – разказвал един старец. – Отцие се поържили да приложат в живота си написаното. Следващото поколение го заубузило. А по-магисте го преписали и ... го заключили в библиотекуите.

Отшли някога няколко старци да посетат преподобни Антонию. С тях биа и авба Исидор, Великити отец, за да ги изпита, избрал някакъв цитат от Писанието и ги питал един по един да кажат неговото тълкувание. Започнал мозава Всеки да му обяснява според знанията си.

– Не позна – отговарял на Всеки преподаваният. Дошъл редът и на авба Исидор. – Какво ще кажеш ти, Исидоре? – попитал го Антонию Велики. – аз не разбирам от тези неща – изговорил Исидор. – Авба Исидор дава верния отговор – рекъл мозава преподаваният, възхизавайки се на неговото смирение.

Събрали се веднъж старците от скита да събеседват по духовни въпроси и забравили авба Авба Коприй. Започнали да обсъждат личността на Мелхиседек и нямало едино мнение по въпроса. Мозава се сетил за авба Коприй и пратили да го повикват, за да разберат неговото мнение. Камо чух причината за неразбирателството и темата, по която са заубузили толкова време в гискусии, той прпи пъте се плесна по устата и казал: – Горко ти, калузере. Остана си настрана нещата, които Бог изискава от теб, а си затърсил онези, които никога няма да ти поукса. Чувайки мъдрите му думи, другите старци се разотменили от събране-то и замислени се придружи по своите килии.

ИЗ „ОТЕЧНИК. Струйки светоотеческа мъдрост“, Солун 1969, стр. 338-342
Превод от гръцки: Мелана ХРИСТОВА

КОЛОНКА НА РЕДАКТОРА

Във връзка с предстоящия Рождественски пост ще бъде добре да се вслушаме в единния съвет на св. отци и учители на Църквата и да се постарам да се взем навътре в себе си, въпреки все по-силно заливащата ни информационна лавина, клокочета от шумотевици на граждански размирици, слухове за войни и всякакви други кресливи гласове, която е на път да помете всеки, който не се е захванал за дълбоко вкоренено в Живота дърво. Защото още Тукидид е констатирал, че във времена на раздори човешката природа се превръща в животински бяс, почитащ закони, благочестие и правила. Особено впечатление при него прави онзи пасаж, в който казва, че в размирно време се извърта значението на казаното, като то се преименува по своя смисъл. С други думи, че на доброто възпитание и изконна добродетел умело бива приписван най-греховен образ и те биват избутвани настрана, за да не пречат на невестжата самовлюбена амбиция. И по-конкретно Тукидид говори така:

„А причина за всичко това е стремежът към власт, породен от користолобие (алчност) и честолюбие. От тях идва и склонността на избраните към съперничество. Действително докато и едините, и другите, които заставаха начело [...] на думи обявяваха, че за тях награда е грижата за общото благо, то по всякакъв начин се бореа полемеду си за превъзходство, дръзваха на най-големи жестокости и достигаха до още по-страшни от мъчения, като не се ограничаваха в раяките на справедливостта и ползата за другите. [...] Така че нито едините, нито другите държаха на благочестието и които успяваха под покритието на благопристойни думи да извършат чудовищни дела, се ползваха с още по-добра слава. А които оставаха неутрални, биваха погубвани и от едините, и от другите, било защото не подкрепяха никого, било поради завист, че са останали невреждими. [...] Дори обичайното значение на думите съгласно (съответните на тях) действия бях променяли своеволично. Безразсъдната арогантност се считаше за жертвоготовно мъжество.

Предвидливото изчакване – за благовидна форма на страхливост. Зоравомислещо – за прикриване на малодушие. Съобразяването с всяко нещо – за негодност за нищо. На безумната наглост се приписваше мъжка смелост. А плановете за безопасност ставаха удобен предлог за не предприемане на действия. Негодуващият се смяташе за неизменно предан, а който му противоречеше – за подозрителен. Онзи, който сполучаваше със заговор, се считаше за проницателен, а който се досещаше за него – за още по-состобен.

А тези, които полагаха усилия да няма нужда от всички тези неща, бях обявявани за предатели спрямо дружеството и за уплашил се от противниковото. Накратко, хвалеха този, който успяваше в конкуренцията да надмине злодея, както и онзи, който скланяше към зло човек, немислящ такава. И ето, че и сродникът ставаше по-чужд от политическия съратник, който по-често беше безусловно готов за дръзки начинания. Защото подобни съоружения не се създаваха с подкрепата на съществуващите закони, а противозаконно и с користна цел.“

(Тукидид, Историята на Пелопонеската война, книга 1, 82)

Затова нека се възползваме от скривощницата на светоотческото ни учение, и по-специално да почетем светителя св. Нектарий Егински по повод деня на неговата памет – 9 ноември, като вникнем в проницателните му описания на образите на отделните пороци и се постарам да видим дали в нас няма някоя от техните характеристики. И ако се случи по Божията благодат да различим такава, то нека да побързаеме чрез съответната и добродетел да я заличим през настъпващото подходящо време за раждането на всяка оделотворена правда.

Гласът на св. отци

Св. Нектарий Егински,
митрополит Пентаполски

Образи на пороците на човешкия ум

За самонадеяността и самонадеяния
(самолюбението и самолюбителния)

Самонадеяност (οἰση) е горделивото мислене на повърхностния човек, който счита себе си за велик и важен. Самонадеяният човек има високо себелюбие, разсъждава самонително и пренебрегва всичко, мислейки, че е мъдър. Представя се за разумен, докато всъщност е безумен. Мисли, че е нещо, докато на практика е нищо. Мамаи себе си, а делата му са недостойни за обсъждане. По същество – зъл, той мисли себе си за добър. Не отчита действията си според общоприетите ценностни норми, а си прави собствени преценки, аналогични на високомерието му.

Древните са определили самонадеяността като страст нечиста по своята природа, която е пречка към духовния напредък, защото обладаният от нея не приема да се подобрява.

Самонадеяният налага това, в което той вярва, него и счита за сигурно.

Самонадеяният пренебрегва останалите и гледа отвисоко на себеподобните си. Той е празноглав и вятърничав.

Винаги за нещо се притеснява и се оплаква, защото така и не оценяват достойнството му и той е

страшен съдник на другите, особено на онези, които не му се възхищават. Оплаква се, че е онеправдаван от хората, които са над него и се противопоставя на промисъла Божия. Самонадеяният е неуважителен, защото почита само себе си.

За тщеславието и тщеславния

Тщеславието (τύφος) е арогантност, лудост, самохвалство, суетност. Тщеславието е злят бодил на болна душа, зародил се в травмирано тяло.

Свети Василий Велики казва: „Тщеславието е като че ли най-трудната страст у човека, и този, когото тя порази, прави от него оръдие на дявола.“

У тщеславния умът се раздува, по причина на плътското му мислене, и пада в ръцете на дявола. Изпълва се с надменност, обхваща го неразумие, фантазиране, лудост, егоценитност.

„Обладаният от тщеславие е като някой, сътворен погрешно – той вижда изкривено нещата“ (Платон).

„Трижди окаяна са онези, които си фантазират, че са велики, защото те не познават човешката природа“ (Менандър).

За гордостта и горделивия

Гордостта (υπερηφάνεια) е самовеличие, високо самомнение, и още – нерезално възприемане на себе си. Гордостта е равна на незачитане на Бога. Защото, когато някой се труди за доброто, но не го отдава на Бога, а на своите сили, той не зачита Самия Бог. Гордостта е отлъскване на Бога, защото този, който приписва заслугите на себе си, отрича Бога, той и срещу Бога.

Блажени Теодорит казва: „Всички видове грях са ужасни и отвратителни. Но най-лошият от всички е грехът на гордостта.“

А св. Григорий Нисийски добавя: „Гордостта, би могло да се каже, е семето или коренът на трънния бурен на греха, и то при човека, който иначе е с впечатлението, че не върши грях.“

Блажени Теофилакт я нарича акропол на змините и незачитане на Бога.

Свети Василий Селевкийски казва: „Гордостта е акропол на болните състояния. Тя воюва с Бога. Не зачита самата природа и страда от послушание към волята на дявола, поради което дори и пътят на добродетелта за нея остава напразен. Защото дори и всички добродетели да се сберат и застанат наедно, щом гордостта приближи, те ще се разбягат и ще угаснат, както гаснат с идването на вятъра запалените свещи. Никаква полза не носи постът, когато се забърка с гордостта; излишно става и девството, когато се зарази от страстта на гордост-

та. Бог се гнуси от справедливост, която обслужва гордостта. Сиреч, Той ненавижда всички добри дела, когато те изпълват душата със самохвалство.“

Гордият е изключително безумен и неблагодарен. Свети Василий Велики казва: „Горделив е който се опира на тези около него и гледа да се покаже“.

А пък свети Исидор Пелусиот казва: „Горделив наричаме онзи, който се величае с придобивките, които има, презирайки останалите“.

Свети Иоан Златоуст говори за гордостта: „Няма равно на гордостта зло. Тя превръща човека в демон, хульник, ругател, клетвопрестъпник; предизвиква смърт и желяе убийства. Горделивият винаги е в безутешност, винаги се възмушава, винаги негодува. Няма нищо, което да задоволи тази негова страст. Дори да види царя да се навежда и да му се покланя, това не ще го задоволи, а ще го изпълни с още гордост. Защото, точно подобно на сребролюбивите – колкото повече придобиват, толкова повече желаят, – така отчаяно и горделивите колкото и почест да получат, толкова повече желаят; тъй като точно по този начин расте и тяхната страст. А става въпрос именно за страст – страст, която няма граници и която спира само тогава, когато напълно унищожи онзи, когото е обладала.“

Гордостта ражда своеволието, хулата, незачитането на събратята, презрение към бедните, жестокосърдечие и нечовечност. „Господ се противи на горделиви“ (Иак. 4:6).

За надменността

„Надменността – това е навикът да се правиш, че притежаваш несъществуващи блага“ (Платон, Закони). Надменният, и да е беден, иска да изглежда богат; ако е в нужда, се представя, че е в изобилие. Ако е лишен от необходимото, се прави на преуспял. Лишава се от нужното за оцеляване, за да купува за показност. Търси похвали, преследва почести, отрича се от произхода си, приема лъжливо име, за да се представя, че произхожда от благороден род, хвали се с всяко свое добро дело и говори големи думи за своя успех. Гордее се с богатствата си и се надува с благородническия си произход, гордее се с красотите си и се самовеличае с придобивките си. Които го познават, го подкачат, а близките му го взимат на присмех. Надменността (αλαζονεία) е ужасно лоша страст и е причина за много беда в обществото. Тя изпълва всичко със смут, размирици, предизвиква стълкновения, социални метежи, погубва мира, тласка към битки, възпламенява войни, тя предизвиква всички беда.

За високопарността и високопарния

Високопарност или велеречивост е проявяваната от някого склонност да изрича дълги слова, да говори с неуважение за всичко, като при това се държи надменно, празнодумства, дори се големее и се присмива.

Велеречив – той отваря уста и привидно говори за големи и важни неща. Мисли горделиво, сразява добрите, презира силните и бори смирените. Гордее се с величината на силата си и се осланя на богатството и властта си. Иронизира тези, които се боят от Бога, и им говори отвисоко. А за значимите неща говори така, сякаш е опитен и запознат с тях. Произнася се ругателно и с презрение към съзнателния хора. Не се съобразява със закона и не спазва задълженията си. Работи за несправедливостта и говори лъжи на събеседниците си. Писанието казва, че Бог ще изтреби коварните уста и езика на високопарния. Божият съд идва за тях.

Многознайник – той говори, като обижда и не се подчинява на законите. Отрича тяхната тежест, говори за себе си, като да е високопревъзходителство, и си хвали със силата си. В думите му е високопарно, мислите му се ръководят от надменност и самохвалство. Фалшив и арогантен, той се движи властно и гордо пред света, за да се покаже. Високопарният е едновременно дързък и страхлив, защото душата му е болна от момента, в който се е лишила от разсъдък. От една страна, той заплашва с думите си, а от друга, трепери от страх и е в безпокойство. Душата на високопарния е без нравствена сила, тя е нагла, но и страхлива, отнесена и безумна. От високопарния Бог се отваряща.

Из книгата „Опознай себе си“,
Синодално издателство, 2016 г.

АНТРОПОЛОГИЯ

За да бъдат резултатно преодолени страданията и болката на живота, човек е нужно да преоткрие своите свойства на човешката природа живот. Но за да може да го осъществи, първо е необходимо да излекува своята душа, която е носител на живота му. А тя, душата, от своя страна, за да носи в себе си живот, т.е. за да бъде тя животворяща, трябва отново да се намери преобладаваща при Източника на Живота, при Бога. В противен случай, отчужде-

ната, защото умът е нейният хегемон и посредством него и всички сили на душата се насочват към Бога.

Изцеляването на душата обаче не приключва само чрез насочването на ума към умозримото, защото умът не може веднага да изостави врежните си привички, многогримие и суетене, въпреки негодоблетвореността, която започва вече да се изпитва. Все пак тоба състояние поставя началото на

у човека – умът – установи, че той самият е причина за лукавите помисли и съответно изпобяда пред Бога греховете си, съзнавайки своите страсти (болести). Този момент формира и началото на възвижението на личния кръст и съответно представлява началото на лечението на целия човек.

За да се изпълни божествената цел (предназначение), заради която човекът

започна да се разединява (разпада) и нейните естества да влизат в противоречие помежду си, то и целебната сила на кръста действа външно и вътрешно. Тоест съобразно природата на човека, която има и видимо материално естество – тяло, и невидимо нематериално естество – душа, то и личният човешки кръст притежава своя външна и своя вътрешна страна. Така кръстът се явява за

вътрешният кръст се състои от доброволните изкушения, предизвиквани отвътре в човека, най-вече откъм неговото желание (желателен дял) (св. Максим Исповедник, *Теоретични глави*, Добротолюбие, т. 3, Зографски м-р 2000, с. 274, 206 и с. 280, 236). Вътрешните изкушения причиняват чувствена (сетивна) наслада, но носят на душата мъжа. Докато външните изкушения причиняват плътска скръб, но удовлетворение на душата.

Кръстовете действат върху човека според Божията воля в правилното време и по правилния начин (Митр. Теофан Затворник, *пак там*, с. 5). Това се случва, за да се прояви чрез тяхното действие Божията слава в човешката личност. Всичко в живота принадлежи на Бога и Неговата любов лично обгрива цялото Му творение. Всичко, което се случва в ежедневието на човека, пропраща по Божи промисъл за достигането на личното му спасение, на личното му преображение в истинско чедо Божие. Под светлината на Кръста става явно уникалното значение на земния живот, защото вътре в този му живот се отсъжда неговото вечно спасение или заличаване (погубел) (Г. Манзаригис, *Християнският път*, Солун 2000, с. 144).

Човек, разбира се, като самовластна личност следва сам да зажажда своето спасение. Скръбта и бедствията са признаците, че Бог подхожда към него с гара на светлината (Рим. 13:12) – личния кръст, който е единственото оръжие на изкуплението. Тогава, когато личният кръст приближава, е нужно човек окончателно да промени насочеността на ума си от материалното към умозримото, към Самия Бог, за да се роди в сърцето смирение и благодарение към Преплагата ръка, изповед на личните грехове и страст за собствената на божествената му природа живот. Само в такава състояние на душата личният кръст реално се свързва с Кръста Христов и в него започва да действа изкупителната сила на божествената благодат. Таки именно е и смисълът на думите на св. апостол Павел: „Мене да ми не дава Господ да се хваля, освен с кръста на Господа нашето Исуса Христа“ (Гал. 6:14).

Но човешката природа е привикнала към злото, затова нейното неестествено (дефектирано) желание трудно се лекува. Това означава, че на плътското желание му е трудно да се подчини на волята на ума. За да

се получи пълно изцеление на човешката природа, трябва първо да се започне от преживяването на външния кръст, за да се премине после и към преживяването на вътрешния кръст. Само тогава личният кръст постепенно и сигурно се събира и съчетава в един единствен и цялостен, за да се прояви в него делото на осветяващата, просветляваща и обожествяваща енергия на Кръста Христов. В тоба ни уверява цялата християнска история и по време на гоненията, и след това.

Свети Григорий Палама, тълкувайки заповедта на Христос за поемането на кръста (Мат. 16:24), говори за тези **два вида (начина) на въздигане на личния кръст**. Първия – въздигането на външния кръст, върващият преживява, когато по време на гонение срещу него повери своя биологичен живот в Божиите ръце. Тоест, когато приема невонните беди в живота си с търпение и добри в Бога. Вторият – въздигането на вътрешния кръст, се преживява, когато по време на външен мир върващият воюва срещу своите страсти и желания. Тоест, когато той доброволно се бори срещу въздействието на злото (вж. Митр. Йеромей Влахов, *То полъгвта на Ставроу, Левадија* 1992, с. 140).

И при двата вида въздигане е нужно кръстоносецът да поеме личния кръст на дело и на теория (т.е. с умосъзерцание). Камо цяло, когато в православната традиция се говори за кръст на дело и на теория, всъщност под дела се има предвид главно животът в покаяние, към което човекът бива отвеждан чрез действията си и чрез което се очиства неговото сърце, а под теория – просветляването (осветляването) на неговия ум, което се постига чрез съзерцаването на Божествената слава в умната молитва. По този начин както практиката, така и теорията (умосъзерцанието) представляват въздигане и усъвършенстване на единния кръст – външен и вътрешен.

Обобщено казано, светотоотеческата традиция и учение ни убеждава, че личният кръст е съставен и той може да се дели подобно природата на човека. Само че човек носи лична отговорност да обединява и да усъвършенства своя личен кръст, като превръща живота си в лична на благословения си кръст, в която да го очиства вътрешно и преобразява до живо подобие на Християния Кръст, който е единственото оръжие и уго благо за вечноното му спасение и радост преизобилна.

Анула ХРИСТОВА

ЛИЧНИЯТ КРЪСТ

„Ако някой иска да върви след Мене, нека се отрече от себе си, да вземе кръста си и Ме последва“.
(Мат. 16:24)

и неговата трисъставност

от Него, тя остава мъртва откъм истински живот и съвсем неспособна да оживотворява тялото. Тоест тя само съществува, но не живее, в нея няма истински живот. И това е така, защото в Творението съществуват и живот съвсем не са едно и също нещо (вж. Блаж. Августин, *De Genesi ad lit.* I, 5, PL 34; Г. Флоровски, *Творение и изкупление*, с. 56). Точно такъв смисъл носят и повелителните думи на Христос, отправени към младежа, който търсел своето спасение, но пожелал да се отклони от Него, за да погребее своя по плът баща: „Върви след Мене, и остави мъртвите да погребват своите мъртвици“ (Мат. 8:22).

Ето защо, когато говорят за спасението и оздравяването на целия човек, светите отци на Църквата наблягат основно и преди всичко на здравето на душата. Докато телесното спасение и здраве придобива някакво значение в техните писания дотолкова, доколкото то спомага на душата за нейното възвръщане към Бога.

Преплагият и съвършен Промислител домострои спасението на човека по различни и непостижими начини. На тези, които желаят и търсят спасението, Той укрепва тяхното желание; а при онези, чиято желание е замрало, Той съживява волята им за спасение и търсене на изцеление (срв. Св. Йоан Касиан, *Обозрение на духовната битка*, София 1998, с. 160). Това се случва чрез обръщането очите на ума им към умопостижимите блази и крайното съвършено Благо – Бог. **Насочването на ума** към умопостижимите блази и крайното съвършено Благо – Бог. **Насочването на ума** към умопостижимите блази и крайното съвършено Благо – Бог. **Насочването на ума** към умопостижимите блази и крайното съвършено Благо – Бог. **Насочването на ума** към умопостижимите блази и крайното съвършено Благо – Бог.

неговата духовна бран, която и напъно ще го отведе до естествено за природата му състояние, до неговата изначална простота (Архим. Евсевий Витис, *Ндоуи – Одоуи*, Аθηνα 1994, с. 126). Това именно начало съвпада и с началото на въздигането на личния спасителен кръст.

Свети Марк Подвижник обяснява, че умът може да пребивава в три вида състояния, като може да преминава от едното в другото. Тези три състояния на ума са следните: *свойственото* за неговата природа; *неестественото* за природата му, т.е. ненормално и дефектирано (извратено), и *свръхестественото*. Заг тези състояния на ума на практика се крие цялата история на човешкото грехопадение, защото именно умът, както стана вече въпрос, е основният орган в развитието на грехопадението. Той е първоотрадачният, първоотрадачния орган у човека и той бе причината всички сили на душата да изпадат в тление и болезнени състояния, чрез поробването им в неестествената наслада на сепивата.

Когато умът пребивава в неестествено състояние, той забравя за Божията справедливост и започва да спори с хората, намирайки тях виновни за несправедливостите срещу него.

От тоба поробване под неестествената наслада човек може да се освободи само със собствени сили, и поскоро по силата на собственото си самовластие. Това, разбира се, се случва изключително чрез Божията помощ, но е необходимо първо активно човешко съгласие. С други думи, придането смисъл на болката и надмозването на мъртвостта (тление) започва само когато ръководният орган

бе сътворен, а именно обожествението (теосис), Бог по Своето велико човеколюбие обдарява всеки човек със специално за целта спасително оръжие – личен кръст. Бидейки дар от Светата Троица за човека, **кръстът носи светлотроичния образ в себе си**. Тоест неговата спасителна целебна сила, или иначе казано нетварна енергия, е трисъставна. („Дърво за живот и спасение, дърво за безсмъртие, ... е трисъставният кръст, скъпоценно дърво, защото носи образа на Светата Троица“, Песен 8, *Молебен канон на Честния и животворящ Кръст*). Така венецът на Творението, който е сътворен по образ и подобие на Св. Троица, бива обдарен с лична спасяваща го светлотроична кръстна сила. Съответно, аналогично на съставната троична природа на човека **личният кръст също е трисъставен**, като неговата троична енергия цели спасяването, т.е. изцелението на целия човек по душа и тяло и убенчаването му с божественост, с духа на благодатта (по-подробно вж. *Човешката душа и нейната троичност*, ЦВ, бр. 15/2017 г., стр. 7).

Тъй като след грехопадението човешката приро-

човека като **външен кръст** и като **вътрешен кръст**. Само че чрез усъвършенстването на човека в послушание към Христос тези две страни на личния кръст се обединяват неразделно и неделимо в един **съвършен кръст** на божествената благодат по подобие на Честния Христов кръст. Така се продължава животът на Христовия кръст в човешката история (вж. Софроний Сахаров, *Основи на православното подвижничество*, София 1998, с. 19; Staniloae Dimitriu, *Кръстът и радостта в живота на монасите*, Атина 2000, с. 21; Митр. Теофан Затворник, *Три слова за кръстоносенето*, Русе 1994, с. 14), или на личната лична към личното възкресение в Христос. Става ясно, че видът на личния кръст се преживява съответно на духовната зрялост на върващия (Софроний Сахаров, *пак там*, София 1998, с. 20).

Външният кръст се състои от непреживените изкушения и скръби, изсипващи се върху човека отвън. Тоест това са неволните беди и събития, които се случват без човек да ги очаква или желае (Архим. Евсевий Витис, *Ндоуи – Одоуи*, Аθηνα 1994, с. 194). Докато

Масово кръщение в десет български града

Най-масштабното свето кръщение на новородени деца в съвременната история на България се проведе в неделния ден на **22 октомври** в катедралните храмове на най-големите български градове. Това бяха столицата София, Пловдив, Варна, Бургас, Стара Загора, Велико Търново, Русе, Враца и Плевен.

Събитието бележи финала на кампанията за насърчване на раждаемостта „Направи го за България“ и се организира от Движение за национална кауза (ДНК), което за всяка споделена бременност осигурява минимум 1 лев на фондация „Искам бебе“ в помощ на двойките с репродуктивни проблеми.

Инициативата е под патронажа на патриарх Неофит и Българската православна църква-Българска патриаршия, която освобождава участниците в кръщението от задължителната такса за извършването на тайнството и дарява безвъзмездно кръщелните свидетелства.

Освен свои близки родителите имаха възможност да изберат за кръстници в децата си и от множеството популярни лица на кампанията, които са общественозначими личности.

В кампанията се включиха повече от 1200 семейства с новородени деца, сред които са наши сънародници, живеещи предимно в чужбина. Инициаторите се надяват тя да не бъде еднократен акт, а да продължи традиционно всяка година. Целта е да се насърчат раждаемостта в страната и присъединяването на повече малчугани към светото Православие. Над шест хиляди лева ще бъдат дарени на фондация „Искам бебе“.

Родителите споделиха, че са избрали да се включат в най-масштабното свето кръщение на новородени деца в съвременната история на България, защото така дават пример и насърчават раждаемостта.

Великотърновският митрополит Григорий извърши св. Кръщение на 33 деца в катедралния храм „Успение Богородично“, гр. Велико Търново

Старозагорският митрополит Киприан, заедно със свещенослужители кръсти в св. Православие множество деца в храм „Въведение Богородично“, гр. Стара Загора

В гр. Бургас 50 деца станаха православни християни

Пресвещеният Знеполски еп. Арсений по време на масовото кръщение в митрополитския храм, Пловдив

Варненският и Великопреславски митрополит Йоан извършва св. Кръщение в катедралния храм „Успение Богородично“, Варна

Св. Кръщение в катедралния храм „Св. Николай Мирликийски“, Враца

Пресвещеният Мелнишки епископ Герасим, гл. секретар на Св. Синод, извършва св. Кръщение в столичния храм „Св. София – Премъдрост Божия“ заедно с много софийски свещеници. Бяха кръстени над 170 деца.

Плевенският митрополит Игнатий извършва тайнството св. Кръщение в гр. Плевен

След края на масовото кръщение Врачанският митрополит Григорий се обърна към всички в храма:

„Чухме от евангелския откъс душите: „Идете, научете всички народи, като ги кръщавате в името на Отца и Сина и Светия Дух, и като ги учите на всичко, що съм ви заповядал“. В изпълнение на душите Христови днес ние извършихме това масово кръщение, като кръщаваме всички тези Божии раби в името на Отца и Сина и Светия Дух. Остава да спазим и следващото – да ги учим на това, което Господ е заповядал. Това трябва да бъде извършено от всички нас заедно, и в храма Господен – от духовенството, в семейството – от родителите, а също и от възприемниците (кръстници), които са духовни родители на новопросветените Божии раби. В днешния ден аз молихтено пожелавам Божията благодатна помощ, подкрепа и закрила над новопросветените Божии раби и над техните родители, близки, сродници и възприемници. Нека Бог ги подпомага и подкрепя по пътя към Царството Божие. Пожелавам на всички да бъдат едни истински и достойни православни християни не само по кръщелното свидетелство, което ще получат в този ден, а и по живот и дело“.

ЗАПОЧНА АБОНИРАНЕТО ЗА „Църковен вестник“ за 2018 г.

- 1 година ..... 30,00 лв.
- 6 месеца ..... 15,00 лв.
- 3 месеца ..... 7,50 лв.
- ед. цена ..... 0,70 лв.

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА
СВ. СИНОД, София – 1000

ул. „Оборище“ № 4
тел. 02/980-30-16, центр. 02/987-56-11/245,
e-mail: sinizdat@gmail.com

Отговорен редактор на броя:
Анула Христова

Материали се приемат в електронен формат.

Сумите за абонамент да се изпращат по банкова сметка или с пощенски запис на името на **Танка Гончева Христова**, като се изписват точният адрес и пощенският код на абоната!

Банкова сметка на Синадално издателство на БПЦ:
УниКредит Булбанк – София, ул. „Алабин“ № 58
IBAN BG97UNCN96601018147018, BIC код: UNCRBGSF

„Църковен вестник“ съдържа свещени текстове и изображения и не бива да се използва за битови нужди.